

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по технически науки за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна акредитация на докторска програма „Проектиране и конструиране на автоматични и пилотирани летателни апарати“ от професионално направление 5.5 Транспорт, корабоплаване и авиация в Институт по отбрана „Проф. Цветан Лазаров“

1. Хронология на процедурата:

Процедурата е открита от Постоянната комисия по Технически науки на 30.06.2017 г. (Протокол № 18) по Искане вх. № 416 - 418/29.06.17 г.

На заседание, проведено на 14.12.2018 г. (Протокол № 32), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на Комисията приеха доклада на експертната група, утвърдена с решение на Акредитационния съвет на НАОА **от 11.10.2018 г.** (Протокол №17).

Експертната група, в състав:

1. проф. д-р инж. Михаил Тодоров, ТУ – София
2. доц. д-р инж. Димитър Димитров, ВТУ- Т. Каблешков
3. Валери Рулев – студент, УХТ

с наблюдаващ процедурата от ПКТН – проф. д-р инж. Николай Тончев, извърши проверка на оценяваната институция в периода 20.11 до 22.11.2018 г.

2. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКИ ПРОГРАМИ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО /ТАБЛИЦА 5/¹:

Докторска програма „Проектиране и конструиране на автоматични и пилотирани летателни апарати“ **е нова** за Института по отбрана „Проф. Цветан Лазаров“.

Въз основа на изводите в доклада на експертната група Постоянната комисия направи следните констатации и даде следните оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнение на критерий 1.1. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация имат публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на обучението по докторската програма“:

Докторската програма по „Проектиране и конструиране на автоматични и

---

¹Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

пилотирувани летателни апарати“ се реализира в секциите „Развитие на въоръжението, техниката, тиловите имущества и материали“ и „Развитие на системите С4И“ на Институт по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ (ИО). Основна цел е да се обучат квалифицирани кадри за нуждите на Министерство на отбраната и подчинените му структури, притежаващи иновативно мислене, теоретични и практически съвременни познания в научно-изследователска, учебно-преподавателска и организационно-стопанска дейност в областта на боеприпасите.

Обучението по представената докторска програма е в съответствие със Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 г., със „Стратегия за развитие на Институт по отбрана“ и на научните изследвания и научно-изследователските кадри в ИО, както и други национални и вътрешни нормативни документи. Научните компетенции, опитът и квалификацията на академичния състав от ПН 5.5. съответстват напълно на спецификата на докторската програма.

Институт по отбрана - София има политика за осигуряване на качеството, която е публична и е част от стратегическото управление. Обучението по докторската програма „Проектиране и конструиране на автоматични и пилотирувани летателни апарати“ е в съответствие с мисията, целите и задачите на Института, както и с действащото законодателство. Прилага се Етичен кодекс и няма документирувани измами, плагиатство или други прояви, нарушаващи етичните норми.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1. в съответствие със стандарт 2 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на високо квалифицирани учени, представители на промишлеността и други заинтересовани страни“:

В Институт по отбрана - София са налице процедури за разработване и одобряване на докторските програми. В този процес участват хабилитирани преподаватели, потребители на кадри и докторанти. Изпълняват се процедури за наблюдение, контрол и оценка на състоянието на документацията. Докторската програма „Проектиране и конструиране на автоматични и пилотирувани летателни апарати“ е съвместима с други програми в страната: в Националния военен университет „Васил Левски“. Реализирана е мобилност на докторанти през акредитираният период, участват активно в международното сътрудничество - международен проект BGR-AVT-2015-P1 Application of Light Weight Materials for Ballistic Protection.BGR-DI – UK-University of Edinburgh.

Института по отбрана е създал управленска архитектура, с цел управление на цялостния процес, обвързан с докторската програма. В дирекция „Административно и финансово осигуряване“ се осигурява наблюдение, контрол и контакти по въпросите на докторантите и който отговаря за административното обслужване през целия период на обучение до отчисляването от докторантура и провеждането на вътрешната защита, както за състоянието и съхранението на документацията при обучение по докторски програми. В този отдел се съхранява цялата документация на докторантурите, а при ръководителя се оставят копия на документите за осигуряване на текущ

контрол – (ежегодни отчети за дейността на докторанта в изпълнение на учебният му план).

Констатации за изпълнение на критерий 3.1. в съответствие със стандарт 3 от ESG - част 1 /1-10/: „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането на научни изследвания, както и подготовката на дисертационния труд“:

Предвижда се подготовката на докторанти по научната специалност „Проектиране и конструиране на автоматични и пилотирани летателни апарати“ да се осъществява на съвременно ниво, като се прилагат индивидуални и колективни форми на обучение, при спазване на основните етапи в подготовката на дисертационните трудове и под контрола на научния ръководител. Ще се използват публични методи за представяне и оценка на постиженията на докторантите. Съществуват правила и комисия за разглеждане на жалби.

Констатации за изпълнение на критерий 4.1. в съответствие със стандарт 4 от ESG - част 1 /1-10/: „Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на докторантите включително до и след тяхната професионална реализация“.

Етапите на обучението на докторантите са регламентирани в Правилник за устройството и дейността на Институт по отбрана, Заповед на министъра на отбраната ОХ 626/27.07.2011г. за обучението в докторантура в МО и БА, както и др. нормативни документи. Разработена и утвърдена е „Процедура за разглеждане на документи по признаване на ОНС „Доктор“ в съответствие на чл.5 ал.3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България“.

В Институт по отбрана – София функционира системата за проследяване на хода от приема на докторантите до тяхната реализация и развитие. Докторантите от секциите се включват в изследователски проекти, касаещи в някаква степен темата на докторантурата. Те са участвали в институтски, ведомствени и национални научни форуми.

Осигурени са възможности за мобилност на докторантите и участие в национални и международни научни форуми чрез участие в програмите за обмен на докторанти, участие в различни форуми (конгреси, конференции, симпозиуми и др.), участие в конкурси за финансиране на млади учени, както и стипендии на Европейското икономическо пространство, финансирани по линия на Организацията за наука и технологии на НАТО, участие в конкурси по международни програми и др.

Констатации за изпълнение на критерий 5.1. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията“:

Академичният състав от ПН 5.5 на ИО е публикувал над 10 научни труда в национални и международни списания и сборници с доклади от конференции

(в т.ч. статии, монографии) и над 50 научно-приложни документа - методики и програми, проучвания, ТТЗ и технически спецификации за отбранителни продукти. Академичният състав е участвал и продължава да участва в над 10 международни проекти финансирани от Седма рамкова програма, Хоризонт 2020, Програми на EDA и NATO.

Институт по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ има политика за осигуряване на качествен академичен състав за подготовка на докторанти. В научноизследователските дирекции, през периода 2012-2018 г. са работили 23 хабилитирани учени – 3 професори и 20 доценти. В момента хабилитирани са 14 изследователи, от които 2 са с компетентности по докторската програма. Броят на нехабилитираните членове на академичния състав с научна и образователна степен „доктор“ на основен трудов договор, чиято квалификация е в областта на докторската програма е един специалист.

В момента в обучаващото звено се подготвя процедура за обявяване на конкурс за хабилитирано лице по докторската програма.

Констатации за изпълнение на критерий 6.1. в съответствие със стандарт 6 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности“:

Институтът по отбрана разполага с материално-техническа и информационна база, необходима за обучението на докторанти по научна специалност „Проектиране и конструиране на автоматични и пилотирани летателни апарати“. Създадени са условия и се подпомагат при провеждане на експерименти, практики и др. свързани с подготовката на дисертационните трудове на докторантите от секциите. Стимулира се научноизследователската дейност и творческата активност на докторантите.

Институтът по отбрана разполага с единствената в Република България библиотека с лицензионна военнотехническа документация и библиотека с научноизследователска и лабораторна документация на военно-научните организации на Министерството на отбраната.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1. в съответствие със стандарт 7 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация имат изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите“:

В Институт по отбрана е изградена и функционира система за управление на документацията, касаеща качеството на обучение и реализацията на докторантите. Дирекция „Управление на човешките ресурси в отбраната“ проследяват реализацията на завършилите обучението си. Събира се необходимата информация свързана с развитието на докторантите, тяхната удовлетвореност от качеството на обучение и кариерното развитие.

В Институт по отбрана има създадени традиции за обсъждане ефективността на резултатите от обучението и от качеството на обучението по докторски програми. Бъдещите обсъждания на програмата ще се извършват на ниво НС дирекция, Научен съвет на ИО, годишен семинар на Института по

отбрана.

Констатации за изпълнение на критерий 8.1. в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация публикува информация за: приети документи и учебна документация на докторската програма; решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на докторантите и на академичния състав; проведени университетски форуми с участието на докторанти“:

В Институт по отбрана се предоставя регулярно информация за обществеността относно документацията и обучението по докторските програми, постиженията на докторантите, възможностите за мобилност и провежданите научни форуми. Информация за докторските програми - прием, изпитни дати и др., се публикува на сайта на ИО. Всички събития, свързани с обучението, научните изяви и бъдещото професионално развитие на докторантите се отразяват на сайта на ИО и в социалните мрежи. Брой междууниверситетски и международни договори за академична мобилност: 21, от които 17 по линия на Организацията за наука и технологии на НАТО и 4 по линия на Европейската агенция по отбрана и др.

Образователните дейности по ПН 5.5. се документират и популяризират най-малко на пет равнища: анализ в отдела и Научния семинар на отдела, в Научния съвет на ИО, проверки при вътрешните одити; в докладите за следенето изпълнението на Наръчника на качеството на обучение.

Констатации за изпълнение на критерий 9.1. в съответствие със стандарт 9 от ESG - част 1 /1-10/: „Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на докторските програми, съобразно еволюцията на научните знания, изследвания и технологии“:

В Стратегия за развитие на Институт по отбрана – София, Наръчник на качеството за обучение, и др. вътрешни нормативни документи, са дефинирани критерии за мониторинг и оценка на процеса на подготовката на докторанти, като се дава:

- периодичен мониторинг на актуалността на докторантските програми и необходимостта от промяна;
- оценяването на постиженията на докторантите в хода на професионалната им подготовка;
- качеството на ръководство и организацията на обучението;
- мнението на докторантите за качеството на получените знания, съдържанието на плана и условията за работа;
- нивото на обучение и на тази основа перспективата за професионална реализация в областта на научната специалност.

В Институт по отбрана – София има въведени процедури и наложени практики за повишаване ефективността на образователните програми, които са описани във вътрешните нормативни документи.

Практика е при заявяването и формулирането на темите по акредитиращата се докторска програма да се извършва съгласуване на целите и задачите с МО, с образователни институции или други потребители на високо квалифицирани кадри. Съгласно тази практика се разработва индивидуален план и съдържанието на задължителните дисциплини, изпитите, които се

съобразяват със специфичните задачи на докторантурата.

Тези процедури включват: съвместно с различни военни формирования изследване необходимостта от разработването на конкретна докторска тема, вид и съдържание на планираните изследвания, очаквани резултати и тяхната приложимост, съдържанието на темите от конкретните изпити и т.н.

Контролът и оценяването на качеството на обучението след първата година се осъществява в съответствие с получените резултати при обучението и от Научния съвет по доклад на ръководителя на докторанта. Планирането на процедурите за оценка на докторски програми се осъществява от отдела и се утвърждава от Научния съвет на ИО.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1. в съответствие със стандарт 10 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми“:

Институт по отбрана – София регулярно преминава през вътрешно и външно осигуряване на качеството, вкл. и на докторските програми в съответствие с ESG.

Утвърдена е и се прилага процедура за действия във връзка и по повод на външни независими проверки, която е част от системата по качеството. Дейността по обучение на докторанти е обект на наблюдение и оценка от Инспектората на МО.

За всички професионални направления в Института по отбрана, регулярно се осъществяват процеси на самооценки и външни оценки по план-график. Осъществяват се анкетни проучвания на кандидат - докторанти, докторанти и работодатели. Систематизираната информация от анкетирането на кандидат - докторантите и новоприетите докторанти се използва успешно при подготовката за обявяване на следващите конкурси, от ръководството на ИО и на основните звена, за предприемане на правилни управленски решения. Резултатите от анкетирането се отчитат при провеждане на периодичните атестации на учените.

Кандидат - докторантите се анкетира при кандидатстване в Института, а в края на обучението им се извършва Анкетиране на докторантите за качеството на преподаване. Анкетирането на потребителите на продукта от обучението се прави нерегулярно и при срещи, които се провеждат по други поводи.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **14.12.2018 г.**, на основание чл.88а, ал.5, т.1 от ЗВО и чл.38, ал.2 от ПДНАОА, членовете на Постоянната комисия гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на докторски програми по десетобалната система, в съответствие с чл. 79 (1) на Закона за висшето образование.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА “Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти”, Постоянната комисия взе следното

РЕШЕНИЕ:

1. Дава програмна акредитация на докторска „Проектиране и конструиране на автоматични и пилотирани летателни апарати“ от професионално направление 5.5 Транспорт, корабоплаване и авиация на Институт по отбрана „Проф. Цветан Лазаров“, на основание обща оценка: 8.34 (осем цяло и тридесет и четири стотни).

2. Срокът на валидност на акредитацията е ПЕТ години, в съответствие с чл.79, ал.4 от ЗВО.

Общата словесна оценка в съответствие с получената числова такава е съществено съответствие.

Постоянната комисия по Технически науки формулира следните **препоръка:**

1. Да се предприемат действия за обявяване на конкурс за хабилиотиран преподавател в направление на докторантурата.

Срок: до една година.

Председател на ПКТН:
/ проф. д-р инж. Георги Вълчев /